

Na osnovu čl. 155 stav 3 i 177 tačka 4 Zakona o osiguranju ("Službeni list RCG", broj 78/06 i 19/07 i 45/12), na sjednici od __2013. godine, Savjet Agencije za nadzor osiguranja donosi

PRAVILNIK O SADRŽINI MIŠLJENJA OVLAŠĆENOG AKTUARA

I OSNOVNA ODREDBA

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se sadržina mišljenja ovlašćenog aktuara o:

1. predlozima akata poslovne politike društva za osiguranje (u daljem tekstu: društvo) i predlozima izmjena i dopuna tih akata;
2. elaboratu o očekivanim rezultatima poslovanja društva, iz člana 31 Zakona o osiguranju (u daljem tekstu: Zakon);
3. godišnjim finansijskim izvještajima i godišnjem izvještaju o poslovanju društva;
4. godišnjem izvještaju o sprovođenju politike saosiguranja i reosiguranja društva;
5. podacima iz tromjesečnih izvještaja društva, na koje ovlašćeni aktuar daje mišljenje;
6. izvještaju o finansijskom poslovanju društva koje prenosi portfelj osiguranja i društva koje taj portfelj preuzima;
7. prenosu portfelja osiguranja.

II SADRŽINA MIŠLJENJA OVLAŠĆENOG AKTUARA

1. Mišljenje o predlozima akata poslovne politike društva i predlozima izmjena i dopuna tih akata

Član 2

Ovlašćeni aktuar daje mišljenje o predlozima akata poslovne politike društva iz člana 39 stav 2 tač. od 1 do 7 i od 9 do 12 Zakona, kao i o predlozima izmjena i dopuna tih akata, uključujući i mišljenje o razlozima za te izmjene i dopune.

Mišljenje na opšte i posebne uslove osiguranja i tarife premija

Član 3

Na predložene opšte i posebne uslove osiguranja, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li su oni u skladu sa Zakonom i propisima donijetim na osnovu Zakona i drugih propisa kojima se uređuje djelatnost osiguranja; daje pregled predmeta osiguranja i rizika od kojih se vrši osiguranje, kao i objašnjenje načina sprovođenja osiguranja i ostalih postupaka u procesu sprovođenja osiguranja.

Odredba stava 1 ovog člana primjenjuje se i na izmjene i dopune uslova iz tog stava.

Na predložene tarife premija osiguranja, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li su one u skladu sa Zakonom, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja; daje informaciju o statističkim podacima na osnovu kojih su izračunate tehničke premije (premijske stope) i podacima o tehničkim osnovama i metodama, odnosno pravilima za izračunavanje premijskih stopa i premija osiguranja klasifikovanih prema grupama koje se mogu definisati i obilježiti jednakim faktorima rizika (aktuarskim i analitičkim metodama).

Na predložene izmjene i dopune tarifa iz stava 3 ovog člana, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li ih je nadležni organ društva donio u skladu sa Zakonom, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, kao i mišljenje o ostvarenom tehničkom rezultatu za posljednje tri godine primjene tih tarifa.

Mišljenje na odluku o tehničkim osnovama osiguranja

Član 4

Na predloženu odluku o tehničkim osnovama osiguranja, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li je ona u skladu sa Zakonom, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, da li su tehničke osnove osiguranja urađene za svaku grupu poslova osiguranja, te da li su utvrđene osnove i metode za izračunavanje premija (premijskih stopa), tehničkih rezervi, samoprdržaja i dr.

Na predložene izmjene i dopune odluke iz stava 1 ovog člana, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li su one u skladu sa Zakonom, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja i da li unaprijeduju poslovanje i obezbjeđuju kvalitetniji obračun tarife, tehničkih rezervi, samoprdržaja i dr.

Mišljenje na odluku o kriterijumima, načinu utvrđivanja i tabeli maksimalnog samoprdržaja i ukupnom iznosu samoprdržaja

Član 5

Na predloženu odluku o kriterijumima, načinu utvrđivanja i tabeli maksimalnog samoprdržaja i ukupnom iznosu samoprdržaja, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li je ona u skladu sa Zakonom, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, mišljenje o elementima i kriterijumima za utvrđivanje maksimalnog i ukupnog iznosa samoprdržaja društva i načinu njihovog utvrđivanja, po vrstama osiguranja u skladu sa pravilnikom Agencije za nadzor osiguranja (u daljem tekstu: Agencija) kojim se uređuju vrste osiguranja, te o tome da li maksimalan iznos samoprdržaja obezbjeđuje sigurnost i stabilnost u poslovanju društva, kao i mišljenje o adekvatnosti nivoa samoprdržaja u tabeli maksimalnog samoprdržaja, o odnosu iznosa premija i šteta društava koja posluju u zemlji, po vrstama osiguranja kojima će se društvo baviti, kao i o očekivanom portfelju osiguranja i politici reosiguranja.

Na predložene izmjene i dopune odluke iz stava 1 ovog člana, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li su one u skladu sa Zakonom, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, kao i o iznosu preuzetih rizika - po vrstama osiguranja i ukupno, na dan kada daje mišljenje.

Mišljenje na pravilnik o uslovima i načinu deponovanja i ulaganja sredstava društva

Član 6

Na predloženi pravilnik o uslovima i načinu deponovanja i ulaganja sredstava društva, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li njegova primjena obezbjeđuje sigurnost ulaganja, da li ugrožava vrijednost sredstava osiguranja i likvidnost društva i da li je u skladu sa Zakonom i pravilnikom Agencije.

Na predložene izmjene i dopune pravilnika iz stava 1 ovog člana, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li su one izvršene u skladu sa Zakonom (naročito kada su u pitanju sredstva koja pokrivaju tehničke rezerve i sredstva kapitala) i kakav je njihov uticaj na održavanje vrijednosti sredstava osiguranja i likvidnosti društva.

Mišljenje na pravilnik o maksimalnim stopama režijskog dodatka

Član 7

Na predloženi pravilnik o maksimalnim stopama režijskog dodatka, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o opravdanosti raspodjele premije osiguranja kako bi se očuvala sredstva tehničke premije radi blagovremene isplate šteta, po vrstama osiguranja, u skladu sa Zakonom, a kod osiguranja od autoodgovornosti - i da li su u skladu s propisom kojim su uređene premijske stope u osiguranju od autoodgovornosti.

Na predložene izmjene i dopune pravilnika iz stava 1. ovog člana, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o predloženim maksimalnim stopama režijskog dodatka, po vrstama osiguranja, primijenjenim na realizovani premijski prihod, o ostvarenim troškovima sprovođenja osiguranja (u toku tekuće poslovne godine), o opravdanosti raspodjele premije osiguranja radi očuvanja sredstava tehničke premije, kao i o tome da li su te izmjene i dopune u skladu sa Zakonom, a kod osiguranja od autoodgovornosti - i da li su u skladu s propisom kojim su uređene premijske stope u osiguranju od autoodgovornosti.

Mišljenje na pravilnik o formiranju i načinu obračunavanja i visini prenosnih premija

Član 8

Na predloženi pravilnik o formiranju i načinu obračunavanja i visini prenosnih premija, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li su osnovica i način obračuna prenosnih premija u skladu sa Zakonom i pravilnikom Agencije kojim su uređeni bliži kriterijumi i način obračunavanja prenosnih premija.

Odredba stava 1 ovog člana primjenjuje se i na izmjene i dopune pravilnika iz tog stava.

Mišljenje na pravilnik o formiranju i načinu obračuna matematičke rezerve

Član 9

Na predloženi pravilnik o formiranju i načinu obračuna matematičke rezerve, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li se matematičke rezerve i posebne rezerve životnih osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicioni rizik obračunavaju u skladu sa Zakonom, pravilnikom Agencije kojim se uređuju bliži kriterijumi i način obračunavanja matematičke rezerve i pravilima aktuarske struke i struke osiguranja; daje pregled vrsta osiguranja za koje će se obračunavati matematičke rezerve, te konstataciju o postojanju tehničkih osnova za obračun matematičke rezerve za vrste koje će se nalaziti u očekivanom portfelju osiguranja i ocjenu njihove primjene kod obračuna ove rezerve, sa podacima o korišćenim tablicama vjerovatnoće (tablice smrtnosti, tablice oboljevanja i dr.); kao i mišljenje o predloženim kamatnim stopama i njihovim efektima na sredstva matematičke rezerve.

Odredba stava 1 ovog člana primjenjuje se i na izmjene i dopune pravilnika iz tog stava.

Mišljenje na pravilnik o načinu utvrđivanja dijela tehničke premije za isplatu nastalih neisplaćenih obaveza (rezervisane štete)

Član 10

Na predloženi pravilnik o načinu utvrđivanja dijela tehničke premije za isplatu nastalih neisplaćenih obaveza (rezervisane štete), ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li je on u skladu sa Zakonom i pravilnikom Agencije kojim se uređuju bliži kriterijumi i način obračunavanja rezervisanih šteta, da li reguliše postupak i način rezervacije šteta za nastale prijavljene a neriješene štete i za nastale neprijavljene štete, kao i njihovo razgraničenje po vrstama osiguranja, kao i da li, kod osiguranja od odgovornosti, reguliše način rezervacije rentnih šteta.

Na predložene izmjene i dopune pravilnika iz stava 1 ovog člana, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li su one u skladu sa Zakonom i da li omogućavaju precizniju procjenu rezervisanih šteta po pravilima aktuarske struke, odnosno da li predloženi metod rezervacije šteta obezbjeđuje realnu procjenu budućih isplata šteta i za prijavljene i za neprijavljene štete.

Mišljenje na pravilnik o formiranju i korišćenju rezervi za izravnaje rizika

Član 11

Na predloženi pravilnik o formiranju i korišćenju rezervi za izravnaje rizika, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li je on u skladu sa Zakonom i pravilnikom Agencije kojim se uređuju bliži kriterijumi i način obračunavanja rezervi za izravnaje rizika; daje mišljenje o načinu formiranja rezervi za izravnaje rizika i predloženom načinu njihovog korišćenja, kao i mišljenje o tome da li su u pravilniku primijenjena pravila struke osiguranja na osnovu dugoročnih (statističkih) podataka o premijama, štetama i tehničkim rezultatima.

Na predložene izmjene i dopune pravilnika iz stava 1 ovog člana, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li su one u skladu sa Zakonom i pravilnikom Agencije, kojim se uređuju bliži kriterijumi i način obračunavanja rezervi za izravanjanje rizika, i da li se predlažu na osnovu iskustva sa štetama ili zbog promjena u portfelju osiguravača.

Mišljenje na pravilnik o uslovima i načinu saosiguranja i reosiguranja

Član 12

Na predloženi pravilnik o uslovima i načinu saosiguranja i reosiguranja, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li je on u skladu sa Zakonom, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, i da li uslovi i način saosiguranja i reosiguranja nepokrivenih viškova rizika obezbeđuju sigurnost i stabilnost poslovanja društva.

Na predložene izmjene i dopune pravilnika iz stava 1 ovog člana, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li su one u skladu sa Zakonom, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja.

Mišljenje na pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja regresa

Član 13

Na predloženi pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja regresa, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li je on u skladu sa Zakonom, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja i da li se njime uređuje postupak i utvrđuju kriterijumi za ostvarivanje regresa.

Na predložene izmjene i dopune pravilnika iz stava 1 ovog člana, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li su one u skladu sa Zakonom, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja.

2. Mišljenje o elaboratu o očekivanim rezultatima poslovanja društva

Član 14

Na elaborat o očekivanim rezultatima poslovanja društva, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o očekivanim prihodima od premija i očekivanim rashodima po osnovu šteta, o tehničkim rezervama i rezervama utvrđenim u skladu sa Zakonom, o očekivanim vrijednostima sredstava i njihovim izvorima, kao i o predračunu troškova sprovođenja osiguranja sa ocjenom o ekonomskoj opravdanosti osnivanja u odnosu na veličinu i strukturu tržišta.

3. Mišljenje o godišnjim finansijskim izvještajima i godišnjem izvještaju o poslovanju društva

Član 15

Na finansijske izvještaje i godišnji izvještaj o poslovanju društva, ovlašćeni aktuar daje mišljenje koje sadrži opšti dio, poseban dio i konačnu ocjenu.

Opšti dio mišljenja iz ovog člana sadrži podatke o nazivu i sjedištu društva i obliku organizovanja, o broju rješenja kojim je društvu izdata dozvola za rad i broju rješenja o upisu u nadležni registar privrednih društava, o matičnom broju društva (PIB), o vrsti osiguranja za koju je društvo dobilo dozvolu za rad, odnosno za koju je registrovano, o licu odgovornom za zakonitost rada društva, kao i podatke na osnovu kojih se daje ovo mišljenje.

U okviru posebnog dijela svog mišljenja iz ovog člana ovlašćeni aktuar:

1. daje prikaz iznosa bruto fakturisane premije, po vrstama osiguranja u skladu sa pravilnikom Agencije kojim se uređuju vrste osiguranja;
2. daje prikaz iznosa mjerodavne premije i mjerodavne premije u samoprizržaju po vrstama osiguranja;
3. daje izvještaj o štetama, po vrstama osiguranja, i to:
 - 3.1 podatke o broju prijavljenih šteta prema godini nastanka šteta;
 - 3.2 podatke o broju i iznosu riješenih šteta (redovnih i u sporu), osim rentnih šteta i to prema godini nastanka i godini prijave štete;
 - 3.3 podatke o broju i iznosu rentnih šteta;
 - 3.4 ocjenjuje stepen ažurnosti rješavanja i isplate šteta na osnovu podataka o rezervisanim štetama iz prethodne godine i o prijavljenim, riješenim i isplaćenim štetama u tekućoj godini;
 - 3.5 prikazuje prosječan vremenski rok rješavanja šteta (od dana prijave do dana rješavanja štete) i isplate šteta (od dana prijave do dana isplate i od dana kad je šteta riješena do dana isplate), po vrstama osiguranja (za redovne štete, za štete u sporu i ukupno, osim za rentne štete);
 - 3.6 ocjenjuje neizvršene obaveze po osnovu riješenih a neisplaćenih šteta po vrstama osiguranja;
4. utvrđuje i iskazuje bruto i neto kvotu šteta društva, po vrstama osiguranja;
5. izračunava i ocjenjuje marginu solventnosti društva na način propisan pravilnikom Agencije kojim se uređuje način izračunavanja margine solventnosti;
6. prikazuje obračun kapitala iz člana 92 i garantnog kapitala iz člana 98a Zakona i daje mišljenje da li društvo ispunjava uslove kapitalne adekvatnosti iz člana 98 i 98a Zakona, i mišljenje o visini i dovoljnosti kapitala sa aspekta obezbjeđenja sigurnosti i stabilnosti poslovanja društva;
7. daje mišljenje o tome da li je društvo primjenjivalo pravilnik o ograničenjima deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i sredstava kapitala društva u dijelu deponovanja i ulaganja sredstava kapitala, daje detaljan pregled oblika imovine koji služe za pokriće sredstava kapitala sa primjenom ukupnih i pojedinačnih ograničenja propisanim pravilnikom Agencije, daje pregled ulaganja ukupnog kapitala društva, kao i mišljenje o tome da li su rizičnost i struktura deponovanja i ulaganja sredstava kapitala u skladu sa Zakonom i pravilnikom Agencije;

8. daje mišljenje o likvidnosti društva na dan sastavljanja finansijskog izvještaja na način propisan pravilnikom Agencije kojim se uređuje način utvrđivanja i praćenja likvidnosti društva, i konstatuje da li je društvo bilo nelikvidno u nekom dijelu perioda za koji daje mišljenje (ako jeste, navodi razloge);
9. daje mišljenje o tome da li je prenosna premija izračunata u skladu sa **pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija**, da li su u njegovoj primjeni uvažena pravila aktuarske struke i struke osiguranja i da li se visina prenosnih premija obračunava od ukupne premije; daje mišljenje o tome da li se vrši razgraničenje premije, po vrstama osiguranja, srazmjerno trajanju osiguranja - za pokriće obaveza iz osiguranja koje nastaju u narednom obračunskom periodu, a daje i, po vrstama osiguranja, iznose prenosnih premija i učešće ove premije u ukupnoj premiji;
10. daje mišljenje o tome da li je matematička rezerva formirana i obračunata u skladu sa **pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja matematičke rezerve i posebne rezerve životnih osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicioni rizik**, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, i da li je dovoljna za izmirenje budućih obaveza po osnovu ugovora o osiguranju, kao i:
 - 10.1 pregled pretpostavki i metoda obračuna matematičke rezerve po vrstama osiguranja;
 - 10.2 pregled osnova koje su korišćenje u obračunu matematičke rezerve - visina kamatne stope i tablice vjerovatnoće koja je korišćena;
 - 10.3 pregled izračuna prosječnog prinosa koji je društvo postiglo ulaganjem sredstava matematičke rezerve u protekle tri godine;
 - 10.4 pregled pretpostavki i metoda raspodjele dobiti na osnovu kojih su obračunata buduća učešća u dobiti svih vrsta;
 - 10.5 pregled pretpostavki i metode za obračun dodatne rezerve za opšte rizike koji nijesu individualizovani;
 - 10.6 pregled pretpostavki i metode za obračun dodatne rezerve za ugovore kod kojih su predviđeni budućí troškovi veći od implicitno uračunatih troškova u obračunu matematičke rezerve, kao i metode i pretpostavke za procjenu budućih troškova;
 - 10.7 mišljenje da li su posebne rezerve životnih osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicioni rizik obračunate u skladu sa pravilnikom;
 - 10.8 prikaz metode obračuna posebnih rezervi životnih osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicioni rizik;
 - 10.9 prikaz broja jedinica dodijeljenih ugovorima o osiguranju;
 - 10.10 prikaz vrijednosti jedinica ili drugih mjera pridruženja ugovoru, u slučaju kada jedinice nijesu određene;
11. daje mišljenje o tome da li su rezervisane štete utvrđene u skladu sa **pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja tehničkih rezervi za rezervisane štete**, kao i:
 - 11.1 prikaz broja i iznosa rezervisanih nastalih prijavljenih a neriješenih šteta, po vrstama osiguranja, posebno za redovne, a posebno za štete u sporu;
 - 11.2 prikaz broja i iznosa rezervisanih nastalih prijavljenih a neriješenih šteta prema godinama prijave i nastanka, po vrstama osiguranja (bez rentnih šteta i posebno za rentne štete);
 - 11.3 mišljenje o realnosti prosječno rezervisane nastale prijavljene a neriješene štete na kraju godine u odnosu na prosječno riješene štete u toku godine, po vrstama osiguranja (za redovne štete i za štete u sporu);

- 11.4 iznos rezervisanih nastalih prijavljenih a neriješenih šteta sa uključenom rezervom za troškove vezane za rješavanje i isplatu šteta, po vrstama osiguranja;
- 11.5 iznos rezervacije za nastale neprijavljene štete (sa i bez rezerve za troškove vezane za rješavanje i isplatu šteta), po vrstama osiguranja;
- 11.6 mišljenje o tome da li je obračun nastalih neprijavljenih šteta u skladu sa pravilnikom Agencije kojim se uređuju bliži kriterijumi i način obračunavanja tehničkih rezervi za rezervisane štete;
- 11.7 obrazloženje koja aktuarska metoda je korišćena za obračun rezervi za nastale neprijavljene štete, a ukoliko je metoda promijenjena u odnosu na prethodni obračunski period obrazloženje razloga koji su doveli do navedene promjene;
- 11.8 mišljenje o tome da li su rezervisane štete dovoljne za izmirenje obaveza za nastale prijavljene a neriješene štete i za nastale neprijavljene štete;
12. daje mišljenje o tome da li su rezerve za izravnjanje rizika utvrđene i korišćene u skladu sa **pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervi za izravnjanje rizika**, a daje i ukupan iznos formiranih rezervi za izravnjanje rizika i gornju granicu tih rezervi izračunatu na način propisan pravilnikom Agencije kojim se uređuju bliži kriterijumi i način obračunavanja rezervi za izravnjanje rizika;
13. daje mišljenje o tome da li su rezerve za bonuse i popuste i druge tehničke rezerve iz člana 83 i 88a Zakona formirane u skladu sa aktuarskom strukom i strukom osiguranja, kao i prikaz načina obračuna i ukupan iznos tih rezervi;
14. daje strukturu bruto i neto tehničkih rezervi iz člana 83 Zakona, po vrstama osiguranja;
15. daje mišljenje o tome da li je društvo primjenjivalo **pravilnik o ograničenjima deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i sredstava kapitala društva** u dijelu deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi; daje detaljan pregled oblika imovine koji služe za pokriće sredstava bruto tehničkih rezervi sa primjenom ukupnih i pojedinačnih ograničenja propisanim pravilnikom Agencije, kao i mišljenje o tome da li su rizičnost i struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi u skladu sa Zakonom i pravilnikom Agencije;
16. ako društvo izdvaja doprinos za preventivu - daje pregled tog doprinosa po vrstama osiguranja i konstatuje da li je obračunat u skladu sa aktom društva kojim se uređuje preventiva, kao i da li se sredstva ovog doprinosa i fonda preventive koriste u skladu s pravilima struke osiguranja;
17. daje mišljenje o tome da li je društvo primjenjivalo **pravilnik o maksimalnim stopama režijskog dodatka**; o tome da li su troškovi sprovođenja osiguranja, imajući u vidu strukturu premije, u skladu s režijskim dodatkom, odnosno tim pravilnikom; o tome da li su, imajući u vidu visinu troškova sprovođenja osiguranja, očuvana sredstva tehničke premije za isplatu šteta i ugovorenih iznosa po osnovu osiguranja; o primijenjenim stopama režijskog dodatka, po vrstama osiguranja; o tome da li su, kod osiguranja od autoodgovornosti, troškovi sprovođenja osiguranja, doprinos za preventivu i provizija za obavljanje poslova posredovanja i zastupanja u poslovima osiguranja, imajući u vidu strukturu premije, u skladu sa ovim pravilnikom i propisom kojim su uređene premijske stope u osiguranju od autoodgovornosti;
18. utvrđuje i iskazuje bruto i neto kvotu troškova društva, po vrstama osiguranja;
19. daje mišljenje o tome da li je društvo primjenjivalo **opšte i posebne uslove osiguranja i tarife premija** i da li ih je mijenjalo u toku poslovne godine; daje prikaz i mišljenje o mjerodavnom tehničkom rezultatu društva - po vrstama neživotnih osiguranja i ukupno (ako je mjerodavan tehnički rezultat veći od jedan, obrazlažu se razlozi koji su do toga doveli), kao i o tome da li je tarifni sistem dovoljan za pokriće budućih obaveza po štetama;

20. daje mišljenje o tome da li je društvo primjenjivalo **odluku o kriterijumima, načinu utvrđivanja i tabeli maksimalnog samopridržaja i ukupnom iznosu samopridržaja**; prikazuje iznos preuzetih rizika, po vrstama osiguranja i ukupno, i o tome daje mišljenje; prikazuje pokrivenost ukupnog iznosa preuzetih rizika iznosom sopstvenih sredstava i o tome daje mišljenje; prikazuje iznos viškova rizika nepokrivenih sopstvenim sredstvima, kao i mišljenje da li je izvršeno njihovo saosiguranje i reosiguranje;
21. daje mišljenje o tome da li je saosiguranje i reosiguranje nepokrivenih viškova rizika društvo izvršilo pod uslovima i na način predviđen **pravilnikom o uslovima i načinu saosiguranja i reosiguranja**; daje pregled ugovora o reosiguranju, po vrstama reosiguravajućeg pokrića za svaku vrstu osiguranja;
22. daje podatak o broju i iznosu ostvarenih i naplaćenih regresa, po vrstama osiguranja, kao i mišljenje o tome da li je društvo regrese ostvarilo pod uslovima i na način predviđen **pravilnikom o uslovima i načinu ostvarivanja regresa**.

Konačna ocjena mišljenja iz ovog člana sadrži mišljenje ovlašćenog aktuaru, koje može biti:

- 1) **pozitivno mišljenje** - ako su aktuarske pozicije i druge veličine na koje ovlašćeni aktuar daje mišljenje u skladu sa Zakonom, propisima donijetim na osnovu Zakona i drugim propisima kojima se uređuje djelatnost osiguranja, ako su u skladu sa aktima društva, ekonomskim načelima, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, ako obezbjeđuju očuvanje vrijednosti imovine i garantuju trajnu stabilnost i solventnost u poslovanju, kao i ako obezbjeđuju likvidnost u izvršavanju obaveza društva;
- 2) **mišljenje s rezervom** - ako postoji i najmanja sumnja da određene aktuarske pozicije i druge veličine na koje ovlašćeni aktuar daje mišljenje nijesu u skladu sa Zakonom, propisima donijetim na osnovu Zakona i drugim propisima kojima se uređuje djelatnost osiguranja, ako nijesu u skladu sa aktima društva, ekonomskim načelima, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, ako ne obezbjeđuju očuvanje vrijednosti imovine i ne garantuju trajnu stabilnost i solventnost u poslovanju, kao i ako ne obezbjeđuju likvidnost u izvršavanju obaveza društva;
- 3) **negativno mišljenje** - ako su aktuarske pozicije i druge veličine na koje ovlašćeni aktuar daje mišljenje u suprotnosti sa Zakonom, propisima donijetim na osnovu Zakona i drugim propisima kojima se uređuje djelatnost osiguranja, ako su u suprotnosti sa aktima društva, ekonomskim načelima, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, ako ne obezbjeđuju očuvanje vrijednosti imovine i ne garantuju trajnu stabilnost i solventnost u poslovanju, kao i ako ne obezbjeđuju likvidnost u izvršavanju obaveza društva.

Konačna ocjena mišljenja iz ovog člana sadrži i obrazloženje razloga na osnovu kojih je data ta ocjena.

4. Mišljenje o godišnjem izvještaju o sprovođenju politike saosiguranja i reosiguranja društva

Član 16

Na **godišnji izvještaj o sprovođenju politike saosiguranja i reosiguranja**, ovlašćeni aktuar daje mišljenje koje sadrži:

1. podatke o zaključenim ugovorima o saosiguranju i reosiguranju (period trajanja ugovora, tip ugovora, iznos maksimalnog pokrića po riziku i za period trajanja ugovora, naziv neposrednog i naziv vodećeg reosiguravača odnosno reosiguravača koji u samoprdržaju zadržava najveći iznos rizika);
2. mišljenje o adekvatnosti iznosa samoprdržaja po vrstama osiguranja imajući u vidu aktuarska načela, struku osiguranja, sigurnost i stabilnost poslovanja društva, kao i važeću politiku saosiguranja i reosiguranja;
3. prikaz iznosa premija osiguranja, premija prenijetih u reosiguranje, premija primljenih iz saosiguranja i premija prenijetih u saosiguranje, po vrstama osiguranja i ukupno;
4. prikaz iznosa prenosnih premija osiguranja, prenosnih premija prenijetih u reosiguranje, prenosnih premija primljenih iz saosiguranja i prenosnih premija prenijetih u saosiguranje, po vrstama osiguranja i ukupno;
5. prikaz iznosa riješenih i rezervisanih šteta, iznosa riješenih i rezervisanih šteta prenijetih u reosiguranje, riješenih i rezervisanih šteta primljenih iz saosiguranja i iznosa riješenih i rezervisanih šteta prenijetih u saosiguranje, po vrstama osiguranja i ukupno;
6. prikaz iznosa suma osiguranja i maksimalno mogućih šteta za rizike preuzete u osiguranje, sa izdvojenim dijelom u samoprdržaju društva, dijelom primljenim iz saosiguranja, izdvojenim učešćem reosiguranja i izdvojenim učešćem saosiguranja, po vrstama osiguranja i ukupno;
7. prikaz bruto i neto mjerodavnih tehničkih rezultata (sa efektima reosiguranja i bez tih efekata) - po vrstama neživotnih osiguranja i ukupno;
8. konstataciju o postojanju i primjeni elaborata o procjeni maksimalno moguće štete po rizicima u skladu sa pravilima struke osiguranja;
9. mišljenje o adekvatnosti prenosa rizika u saosiguranje i reosiguranje;
10. mišljenje o opravdanosti politike saosiguranja i reosiguranja.

5. Mišljenje o podacima iz tromjesečnih izvještaja društva

Član 17

Na tromjesečne izvještaje, ovlašćeni aktuar daje mišljenje koje sadrži:

1. prikaz iznosa bruto fakturisane premiju, po vrstama osiguranja u skladu sa pravilnikom Agencije kojim se uređuju vrste osiguranja;
2. prikaz iznosa mjerodavne premije i mjerodavne premije u samoprdržaju, po vrstama osiguranja;
3. izvještaj o štetama po vrstama osiguranja, i to:
 - 3.1 podatke o broju prijavljenih šteta u obračunskom periodu;
 - 3.2 podatke o ukupnom broju i iznosu šteta za rješavanje u obračunskom periodu;
 - 3.3 podatke o broju i iznosu riješenih šteta (redovnih i u sporu) za obračunski period, kao i o broju i iznosu likvidiranih šteta i broju odbijenih šteta;
 - 3.4 ocjenjuje stepen ažurnosti u rješavanju i isplati šteta;

- 3.5 prikazuje prosječan vremenski rok rješavanja šteta (od dana prijave do dana rješavanja šteta) i isplate šteta (od dana prijave do dana isplate i od dana kad je šteta riješena do dana isplate), po vrstama osiguranja (za redovne štete, za štete u sporu i ukupno, osim za rentne štete);
4. izračun i ocjenu margine solventnosti društva na način propisan pravilnikom Agencije kojim se uređuje način izračunavanja margine solventnosti;
 5. prikaz obračuna kapitala iz člana 92 i garantnog kapitala iz člana 98a Zakon, kao i mišljenje da li društvo ispunjava uslove kapitalne adekvatnosti iz člana 98 i 98a Zakona, kao i mišljenje o visini i dovoljnosti kapitala sa aspekta obezbeđenja sigurnosti i stabilnosti poslovanja društva;
 6. mišljenje o tome da li je društvo primjenjivalo pravilnik o ograničenjima deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i sredstava kapitala društva u dijelu deponovanja i ulaganja sredstava kapitala, daje detaljan pregled oblika imovine koji služe za pokriće sredstava kapitala sa primjenom ukupnih i pojedinačnih ograničenja propisanim pravilnikom Agencije; daje pregled ulaganja ukupnog kapitala društva, kao i mišljenje o tome da li su rizičnost i struktura deponovanja i ulaganja sredstava kapitala u skladu sa Zakonom i pravilnikom Agencije;
 7. mišljenje o likvidnosti društva, dok posebno utvrđuje njegovu likvidnost na dan sastavljanja tromjesečnog izvještaja na način propisan pravilnikom Agencije kojim se uređuje način utvrđivanja i praćenja likvidnosti društva i konstatuje da li je društvo bilo nelikvidno u nekom dijelu perioda za koji daje mišljenje (ako jeste, navodi razloge);
 8. mišljenje o tome da li je način obračuna svih vrsta tehničkih rezervi iz člana 83 Zakona u skladu s pravilnicima društva kojima se uređuju načini njihovog obračuna po vrstama tehničkih rezervi, kao i mišljenje o promjeni metoda obračuna pojedinih vrsta tehničkih rezervi (ako je došlo do promjene metode obračuna); daje pregled iznosa i strukture bruto i neto tehničkih rezervi, po vrstama osiguranja;
 9. detaljan pregled oblika imovine koji služe za pokriće sredstava bruto tehničkih rezervi sa primjenom ukupnih i pojedinačnih ograničenja propisanim pravilnikom Agencije; daje mišljenje o tome da li su rizičnost i struktura deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi u skladu sa Zakonom i pravilnikom Agencije;
 10. izvještaj o saosiguranju i reosiguranju viškova rizika iznad maksimalnog samopridržaja, i to:
 - 10.1 mišljenje o tome da li je saosiguranje i reosiguranje nepokrivenih viškova rizika društvo izvršilo pod uslovima i na način predviđen pravilnikom o uslovima i načinu saosiguranja i reosiguranja tog društva;
 - 10.2 pregled zaključenih novih ugovora o saosiguranju i reosiguranju (period trajanja ugovora, tip ugovora, iznos maksimalnog pokrića po riziku i za period trajanja ugovora, naziv neposrednog i naziv vodećeg reosiguravača odnosno reosiguravača koji u samopridržaju zadržava najveći iznos rizika);
 - 10.3 mišljenje o adekvatnosti samopridržaja i pregled po vrstama osiguranja, imajući u vidu pravila akturske struke i struke osiguranja, kao i sigurnost i stabilnost poslovanja društva;
 - 10.4 prikaz iznosa premija osiguranja, premija prenijetih u reosiguranje, premija primljenih iz saosiguranja i premija prenijetih u saosiguranje, po vrstama osiguranja i ukupno;
 - 10.5 prikaz iznosa prenosnih premija osiguranja, prenosnih premija prenijetih u reosiguranje, prenosnih premija primljenih iz saosiguranja i prenosnih premija prenijetih u saosiguranje, po vrstama osiguranja i ukupno;

- 10.6 prikaz iznosa riješenih i rezervisanih šteta, iznosa riješenih i rezervisanih šteta prenijetih u reosiguranje, riješenih i rezervisanih šteta primljenih iz saosiguranja i iznosa riješenih i rezervisanih šteta prenijetih u saosiguranje, po vrstama osiguranja i ukupno;
- 10.7 prikaz iznosa suma osiguranja i maksimalno mogućih šteta, po vrstama osiguranja i ukupno, za rizike:
 - preuzete u osiguranje,
 - u samopridržaju društva,
 - primljene u saosiguranje,
 - prenijete u saosiguranje i
 - prenijete u reosiguranje.
- 10.8 prikazuje bruto i neto mjerodavne tehničke rezultate (sa efektima reosiguranja i bez tih efekata) - po vrstama neživotnih osiguranja i ukupno;
- 10.9 konstataciju o postojanju i primjeni elaborata o procjeni maksimalno moguće štete u skladu sa standardima struke osiguranja;
- 10.10 mišljenje o adekvatnosti prenosa rizika u saosiguranje i reosiguranje;
- 10.11 mišljenje o opravdanosti politike saosiguranja i reosiguranja.

Mišljenje iz stava 1 ovog člana sadrži i konačnu ocjenu mišljenja u skladu sa članom 15 stav 4 i 5 ovog pravilnika.

6. Mišljenje o izvještaju o finansijskom poslovanju društva koje prenosi portfelj osiguranja i društva koje taj portfelj preuzima

Član 18

Na izvještaj o finansijskom poslovanju društva koje prenosi portfelj osiguranja i društva koje taj portfelj preuzima, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o likvidnosti na dan sastavljanja izvještaja i o tome da li bi prenosom portfelja bila ugrožena likvidnost društva koje prenosi portfelj i društva koje taj portfelj preuzima; obračunava marginu solventnosti na dan sastavljanja izvještaja i njenu projekciju ako bi se izvršio prenos portfelja - kako za društvo koje prenosi portfelj tako i za društvo koje ga preuzima; daje mišljenje o dovoljnosti tehničkih rezervi i kapitala (i prikazuje njihov ukupan iznos) na dan sastavljanja izvještaja, kao i njihovu projekciju ako bi se izvršio prenos portfelja - kako za društvo koje prenosi portfelj tako i za društvo koje ga preuzima; daje mišljenje o tome da li su rizičnost i struktura deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i kapitala u skladu sa Zakonom, kao njihovu projekciju ako bi se izvršio prenos portfelja - kako za društvo koje prenosi portfelj tako i za društvo koje ga preuzima; daje podatke o učešću kapitala, dugoročnih rezervisanja, dugoročnih i kratkoročnih obaveza u ukupnoj pasivi na dan sastavljanja izvještaja, kao i njihovu projekciju ako bi se izvršio prenos portfelja - kako za društvo koje prenosi portfelj tako i za društvo koje ga preuzima; daje podatke o učešću stalne i obrtne imovine u ukupnoj aktivi na dan sastavljanja izvještaja, kao i njihovu projekciju ako bi se izvršio prenos portfelja - kako za društvo koje prenosi portfelj tako i za društvo koje ga preuzima.

7. Mišljenje o prenosu portfelja osiguranja

Član 19

Kod **prenosa portfelja osiguranja**, ovlašćeni aktuar daje mišljenje o tome da li je način obračuna tehničkih rezervi u skladu s pravilnicima društva kojima je uređen (naročito kod obračuna matematičke rezerve), daje pregled broja ugovora o osiguranju, po vrstama osiguranja, koji su predmet prenosa, kao i pregled vrste i visine sredstava tehničkih rezervi koje se, zajedno s portfeljom, ustupaju društvu koje preuzima portfelj, mišljenje o njihovoj dovoljnosti za pokriće budućih obaveza po štetama, i mišljenje o načinu i strukturi deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi portfelja koji se prenosi, sa stanjem na dan podnošenja zahtjeva za dobijanje saglasnosti za prenos portfelja Agenciji za portfelj koji se prenosi.

III ZAVRŠNA ODREDBA

Član 20

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o sadržini mišljenja ovlašćenog aktuara ("Sl.list Crne Gore", br. 70/08),

Član 21

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj:
Podgorica,

PREDSJEDNIK SAVJETA
Branko Vujović